

Kulturális-közéleti havilap, harminckilencedik évfolyam

2013 január Tanulmány

Csepeli György: A magyar faj abszurditása (Prolegomena egy hasonló című, tervezett könyvhöz)

Az emberek fajok szerint történő osztályozásához hasonlítható abszurditás kevés van a Földön. A faj ideája a gyarmatosítással született, majd a 19. században ért elméletté, mely szerint vannak az életre genetikai elrendeltetés alapján érdemesebb és érdemtelenebb embercsoportok. Az elméletet a 20. században a gyakorlat követte. Timothy Snyder Vörországnak nevezi Európának azt a régióját, ahol modern elvek alapján felépített halálgyárakban államilag nyilvántartott faji hovatarozás alapján pár év alatt milliók életét vették el.

A „magyar faj”

Magyarországra a fajfogalom adta elmélet és gyakorlat együtt érkezett el a 20. század elején, az első világháborús vereség, majd az azt követő forradalmak okozta felfordulások magyarázataként. Az „ébredő magyarság” ideológusai fajként határozták meg magukat, melynek szeretete és védelme jegyében indítottak kíméletlen harcot a zsidók ellen, akik ugyanabban a társadalomban éltek, mint ők, ugyanazt a nyelvet beszélték, mint ők, de az „ébredők” másfajúnak gondolták őket. A gondolatot tett követte. A parlamentben többséget alkotván, másfél évtizeddel a nürnbergi törvények előtt, a magyar fajvédők 1920-ban elfogadtatták Európa első zsidótörvényét. (Kovács 2012)

A törvényt különben helytelenítő Németh László 1927. december 27-én a Társadalomtudományi Társulat ülésén tartott egy előadást, melynek címe „Faj és irodalom” volt. Az előadó az értelem számára nem könnyen felfogható, mondhatni, abszurd meghatározását adta a fajnak, kijelentvén, hogy „a faj a végső kétségbeesés bástyafoka, a lekasabolásra ítélt harcosok utolsó hátmegvetése. A faj a halál elleni összefogás.” (Németh 1928, 13)

A fajfogalom az előadás előrehaladtával sem lett világosabb. Röpködtek az olyan képies kifejezések, mint „fellegvár”, „véredv”, „talajvíz”, „stigma”, sőt „a békabőrét elhagyó királyfi testi illata”, de a faj jelentése sehogy sem lett világosabb. A lényeg persze utóbb kiderült: „A zsidó test és a zsidó szellem akárhogy keveredik európaiak közé, azonnal kiismerszik. Társadalmi életük rendkívül elkülönült vagy legalábbis egészen más belül, mint a nem zsidók felé. Magukkal viszik a gettót büszkén hirdetett fajföldröttségükbe is. A megtanult nyelvekbe egykettőre beleégetik jellegük nyelvi figuráit, a szavak színe megváltozik ajkukon. Ha vallástalanokká válnak is, hódolattal gondolnak azokra a hagyományokra, amelyek népüket összefűzik. Faji

diszciplínájuk az egész világon páratlan. Vetődjenek három-négyen a legeldugottabb faluba, s magukkal visznek oda valamit azokból az évezredek közül, amelyek ősi fájdalomával és ravasz bölcsességével pólyázzák körül őket, s évtizedek múlva is azok, akik voltak, megőrizték jellegüket egy egész idegen világgal szemben is. Hasonlíthatatlanul tömörebb és szívósabb faj a magyarnál. S ötven év óta sűrű rajokban ereszkedik városainkra, megszállja gazdasági életünk bástyáit, s kezébe keríti akveduszait.” (Németh 1928, 22)

A faji háború

Bár Németh nem értett egyet a jogi alapra helyezett antiszemitizmussal, a „teljes szakadást” elkerülhetetlennek tartotta, s egy későbbi írásában azt sem tartotta kizártnak, hogy a „magyar és zsidó nép rendezetlen szimbiózisa – álmarxista vagy ki tudja még, milyen jelszavak izgatására – egészen felbomlik, s a két nép jóvátehetetlen polgárháborúban merül alá”. (Németh 1935, 585)

Amikor Németh jóslata elhangzott, a zsidók ellen indított, egyenlőtlen fegyverekkel vívott háború már javában zajlott. Pásztor Péter, Amerikában élő magyar történész egy nemrég írt, tanulmány értékű könyvismertetésben felidézte Teleki Pál 1928-ban mondott beszédét, melyben a volt s leendő miniszterelnök tiltakozott az 1920-ban elfogadott numerus clausus törvény megváltoztatása ellen. Mint Pásztor írja, Teleki ebben a beszédben kiterjesztette a zsidó bevándorlók körét, nemcsak a galíciai, hanem a romániai és oroszországi zsidókat is emlegetve. Őket nevezte a Magyarországon élő zsidóság „nemzetellenes” többségének. A volt miniszterelnök kijelentette, hogy „faji harcról van szó”. A beszédben a fajt nem biológiai, hanem kulturális egységként határozta meg, amely „bizonyos testi és lelki karaktereket fejlesztett ki, amelyek ezt a fajt másoktól differenciálják”. Teleki szerint a numerus clausus törvény célja az volt, hogy megakadályozza Magyarország elzsidósodását. (Pastor 2012)

A „magyar faj” halmozott abszurditását Ady Endre vette észre, akit Németh László egyetértően idéz. Mint Ady írta, „magyarság régen nincs már, ami van, az csak *pars negativa*, mely azzal különbözik a jól megrajzolt fajtáktól, ami neki nincs.” (Idézi Németh 1939, 882) A magyar a maga által teremtett „nem magyar” tükrében kereste arcát. Ez az arc a zsidó arca volt.

Az első világháború forradalmi után Magyarországon hatalomra jutott erők a faji politika jegyében, a születés véletlenje által vont határ szerint határozták meg, hogy ki a barát és az ellenség. Az állampolgári egyenlőség elvén nyugvó politikai közösség ezáltal jóvátehetetlenül megbomlott. A faji hovatartozás jegyében megkonstruált ellenség ellen „fajvédelem” címen indult támadás, melynek során hamis módon a támadó állította be magát áldozatnak, s az áldozatot agresszornak. A harc korántsem egyenlő feltételekkel zajlott. Az egyik fél az állam volt, mely az erőszak legitim birtokában indított hadjáratot a védtelen másik fél, a fajilag megbélyegzett állampolgárok csoportja ellen.

A faji politika a jogtalanság jogát léptette érvénybe, mely lavinaként szabadította el a 20. században a további jogfosztásokat, anélkül, hogy a jogfosztások nyomában bekövetkezett tömegeket érintő üldözés, kifosztás, halálba küldés az üldözökből és a gyilkosokban bűntudatot ébresztett volna. Az 1944-ben kitört faji háború az 1920-ban elkezdődött faji politika folytatása volt más eszközökkel. A faji háborúnak ugyan 1945-ben vége lett, de még abban az évben kitört az osztályháború, mely 1989-ig tartott. A 21. század újra faji háború kitörésével fenyeget. A jelek arra mutatnak, hogy az ellenfél neve ebben a háborúban a „cigány” lesz.

Ha van valami, ami nem férhet össze az egyetemes szeretetet hirdető keresztény hittel, az a fajszeretet. A keresztény egyházak hívői és papjai között azonban sokan voltak, akikben a faji háború idején erősebb volt a perverz (és abszurd) fajszeretet, mint az emberszeretet. S amikor a háború véget ért, elmaradt a magába szállás. Szekfű Gyula 1945. április 10-én levélben fordult Grósz József kalocsai érsekhez, melyben kérte az érsek közbenjárását, hogy a Magyar Katolikus Püspöki Kar cserélje le az Actio Catholica kompromittálódott vezetőit. Szekfű szóba hozta, hogy az 1945-ben keletkezett új helyzetben nem lehet az AC vezetője az, aki korábban nyilasbarát cikkeket írt a Nemzeti Újságba vagy egy antiszemita párt szócsöve volt. Mindszenty József, még mint veszprémi püspök, a Magyar Püspöki Kar 1945. május 24-én tartott értekezletén azzal hárította el a kérést, hogy „nem hajlandó a múltban érdemeket szerzett embereket kivégezni, csak azért, mert nem tetszenek azoknak, akikkel a múltban szemben álltunk, s tulajdonképpen ma is szembe állunk”. Majd hozzátette, hogy „senki rossz néven nem veheti tőlük”, hogy „a fajtájukat jobban szerették, mint a zsidókat”. (Szokolczai–Szabó 2012, 200)

Az emberjogi nihilizmus kora az 1989-ben elfogadott új alkotmányszöveggel véget ért. A magyar társadalom két évtizeden át, történelme során először, az alkotmány által szavatolt emberi és polgári jogok biztonságában élt. A 2010-es országgyűlési választások után azonban kiderült, hogy korai volt az öröm. Az emberjogi nihilizmus 1989 és 2010 között csak Csipkerózsika-álmát aludta. Az álmat 2011-ben megszakította a kétharmados parlamenti többség által elfogadott Nemzeti Hitvallás és az Alaptörvény, mely a fajtól érdemben alig különböző etnikum homályába vetette vissza az emberi és polgári jogokat.

Németh László egyébként nem járt rossz nyomon, amikor azt mondta, hogy a faj a „halál elleni összefogás”. Azt is jól látta, hogy a faj a gyengék menedéke, a lemaradtak vigasza. A következtetések levonásában azonban végzetesen tévedett, a faji politika csapdáit nem tudta (igaz, nem is akarta) kikerülni. Ő a faji háború partizánja lett. Nem volt egy szava sem az ellenségnek nyilvánítottak jogfosztása, kirablása, deportálása ellen.

„Egyedül vagyunk”

A magyar fajiság kulcseleme az „egyedül vagyunk” érzése, mely az önfelmentés, önsajnálát remek eszköze. Aki egyedül van, azt nem érti meg senki, s ő sem ért meg senkit. Az „egyedül vagyunk” önszuggesztívója kollektív autizmus, mely önmagát beteljesítő jóslatként működik, hiszen aki nem kommunikál a másikkal, azzal a másik sem fog kommunikálni. Aki egyedül van, az nem számíthat segítségre senkitől, az ő alapérzése a cserbenhagyottság. Az egyedül maradt magyar az árva, a mostohagyermek, a bajában magára hagyott képeiben ismer magára.

A láthatatlan fal, mely a magyarok hite szerint elválasztja a magyart a többi fajtól, a nyelv. Abszurditás viszont, hogy ha ezt a nyelvet nem magyar tanulja meg, a fajelmélet értelmében a kommunikációs szakadék magyar és nem magyar között továbbra is fennmarad. Németh László már említett 1927-ben elhangzott előadásában úgy vélekedett, hogy „magyar nyelven ma két nép ír”. A fajiság, melynek préselő erői között korábban a nyelvet tartotta a szerző a leghatalmasabbnak, a zsidók esetében nyelvtől független, idegen jellegnek minősül, mely akkor se lesz magyar, ha magyarul szól. Nem könnyű ezt a gondolatmenetet megérteni, főként akkor, ha figyelembe vesszük az előadó engedékenységet azokkal az írókkal szemben, akik az első világháború előtti Magyarország nemzetiségeiből származtak. Ők „nem látták a magyar faj gyökérproblémáit, magukra kapták a jelszó-magyarság pörge-mentéjét, s nagylegényesen ők

kurjongatták az ugyancsak idegenekből és fajiségükből kivedlett magyarokból támadt alközéposztálynak a sose halunk meg tapssal jutalmazott csuhajait, s ugyanakkor, amikor a fölnyitott sír elé hejehujázva vitték a magyart, letagadták a faj igazi megnyilatkozásait.” Ezek az idegenek azonban nem veszélyesek. „Kallódó emberek, akik leszakadtak a maguk faágáról, s egy más nép lombjába fújta őket a szél. Bizony nem nőnek hozzá az új lombhoz, de lényegesen nem is ártanak neki.” (Németh 1927, 24)

A meg nem értettség normális esetben a megértés keresésére, a közös helyzet meghatározására és problémamegoldására indít. De ez nincs így a magyar faj esetében, mely a meg nem értettségre a sértődést tartja az egyedül lehetséges válasznak. A következmény egy teljesen elkülönült, senkiével nem közös valóság teremtése, melynek csak önmagára van referenciája. Az elmúlt év második felében Amerikában tanítottam, s ha már ott voltam, több egyetem Európa Intézete meghívásának is eleget tettem, hogy a nemrég megjelent könyvünkben ismertetett kutatás eredményei alapján tartsak előadást a 2010-es választási eredményt lehetővé tevő új tekintélyelvűségről. (Csepeli–Murányi–Prazsák, 2011)

Az előadásokban külön hangsúlyoztam az új tekintélyelvűség által létrehozott „saját, nemzeti valóság” különleges szerepét a születés által meghatározott faji-etnikai nemzeti identitás működtetésében. A faji-etnikai magyar identitás jelképek nélkül a saját nemzeti valóságra süket és vak lenne. E jelképek sorába tartozik a vérszerződés, a Nagy-Magyarországot mutató Kogutowicz-térkép, az Árpád-sávós zászló. Nem volt könnyű dolgom, de el tudtam ezeket a jelképeket magyarázni. A turulmadárnál azonban elakadtam. Nem tudtam, még csak közelítőleg sem elmagyarázni, hogy mi ez az abszurd madár, mely a természeti valóságban nagy valószínűséggel nincs, de a magyar valóságban van. A miniszterelnök éppen abban az időben avatta fel Pusztaszeren a Turul-élművet, amikor előadásaimra sor került. Nem tudtam nem belevenni a beszédet slide-jaim sorába. A beszéd által nem lesz érthetőbb a turul szemantikája, de legalább pragmatikája világos: „A turul őskép a magyarok ősképe. Beleszületünk, akár csak a nyelvünkbe és a történelmünkbe. Az őskép a vérhez és a szülőföldhöz tartozik. Onnantól, hogy magyarként világra jövünk, a mi hét törzsünk köt vérszövetséget, a mi Szent István királyunk alapít államot, a mi seregeink vesztenek csatát Mohácsnál, a turulmadár pedig a mi, a most élő, a már meghalt és az ezután megszülető magyarok nemzeti azonosságának jelképe.” (Orbán 2012) A miniszterelnök ugyanazt mondta, mint amit a vizsgálatunkba bekerült nemzeti radikálisok mondtak. A turul a magyar fajba születettek madara.

Az önigazolás szükségleteihez igazított múlt mindig is része volt a magyar önszemléletnek, mely saját valóságának igazolásához merített erőt a maga által elképzelt múltból, ahol a dolgok nem úgy történtek, ahogyan történtek, hanem úgy, ahogyan történniük kellett volna. Az új tekintélyelvűség megnyilvánulásaival foglalkozó kutatásunk során a faji múlt abszurd rekonstrukciójával találkoztunk, mely a szélsőjobb politikai kultúrájának elismert eleme. Az általunk megismert nemzeti radikális szervezet tagjai körében végzett fókuszcsoportos beszélgetések során merült fel az ózdi kohász, Paál Zoltán neve, aki a pártus-hun-magyar törzsek hatezer évre visszanyúló történelmét és mítoszait írta le. Mint megtudtuk, Paál a második világháború végén Németországba menet ejtőernyővel ledobott szovjet partizánokba ütközött, akik kiszabadították. Az egyik partizán Szalaváré Tura, a manysi fősámán unokája volt. Ő avatta be Paál Zoltánt az Arvisuráknak nevezett egykor volt, mára beolvasztott aranylemezek titkaiba, melyek alapján Paál megírhatta a magyarok igaz történetét. (Murányi–Sipos 2012)

A 2010-ben hivatalba lépett magyar kormány Paál Zoltánja a gazdasági miniszter, akinek változatos, de mindig csak hazai színtereken elhangzó abszurd kijelentései újra meg újra képesek a közönséget megdöbbeníteni, amikor az ősmagyar agysebészek kiválóságáról, a mangalica és a sompálinka versenyelőnyeiről értekeznek. (Matolcsy 2011)

Passzív hang

A magyar faj leginkább meghatározó vonása a passzivitás. A magyar történetek elbeszélőinek nincs cselekvő első személyük. A magyar nem autonóm lény, vele megesnek a dolgok. Az események okai nem a magyarok. A magyar csak reagál. Felszabadul, ha felszabadítják, megbékél, ha megbékítik. A készen kapott politikai-gazdasági rendszereket, melyekben él, nem változtatja, csak váltja.

Ha egy magyar magyarként gyilkol, ő nem tehet róla. Az áldozat a hibás. A körülmények szerencsétlen alakulása, a véletlen. Ha nincs bűn, nincs büntudat sem. A magyar faj lelki repertoárjának nem része a felelősségvállalás, de annál inkább része a felelősségelhárítás. A felelősségelhárítás iskolapéldája Horthy Miklós, aki Magyarországot a második világháború poklába kormányozta, miközben népszerűsége jellemző módon a magyarok körében töretlen maradt. (Csepeli 2012)

S ha üt az igazság órája, amikor számot kell adni a gyilkos tettekről, akkor a magyar önsajnálathoz menekül.

A felelősségelhárítás és az önsajnálathoz kevercsére a sok kínálkozó példa közül az egyik legszemléletesebb Mindszenty József bíboros hercegprímás válasza, melyet 1948. december 8-án adott Cavallier József, Kodály Zoltán és Szekfű Gyula levelére. A levélírók kifogásolták, hogy az Egyház vezetői csekély kivétellel távolról sem emelték fel a „felebaráti szeretet és a természetjog szavát” a zsidóüldözések ellen, s mint írják, „fájlaltuk ilyen fellépés hiányát”. (Szakolczai–Szabó 2011, 333) A hercegprímás válaszában nem bocsátkozik részletekbe, mindössze annyit mond, hogy „egyébként akár sok, akár kevés az, amit az Egyház ezen a téren tett, az mindenesetre több jó volt annál, mint amiben neki ma része van ugyanarról az oldalról.” A levél további részében a levélíró ellentámadásba megy át. „A keresztény magyar írók és művészek, már az első zsidó törvényjavaslat ellen, 1938 márciusában – nagyon helyesen – erőteljesen felléptek. Kár, hogy ugyanazok, ugyanúgy 1948. június 16. előtt az őket felnevelő keresztény iskolák elvétele ellen Moszkvában és Budapesten ország-világ közvéleménye előtt nem léptek fel. Ez annál inkább várható volt, mivel az aláíró urak egyike magánkörben meggyőződésből helytelenítette az államosítást. Azóta is újabb sérelmek érték az »Egyház legáldozatosabb szolgáit«, a szerzeteseket és apácákat: amire elsősorban hivatottak, hittant sem taníthatnak, és ezt csak két hónapos fizetés nélküli hitoktatás után adták tudomásukra. Méltatlan sajtótámadások kísérik őket. Úgy izgatnak ellenük, mint annak idején a zsidók ellen a nyilas sajtó.” (Szakolczai–Szabó 2011, 339)

A külső nézőpont jogosságát el nem ismerő, a kritikára rezisztens, egyedül valónak hitt saját faji valóság nem vezethet másra, mint kudarcra. Nem meglepő, hogy a magyar faj sorra vesztésként került ki a háborúkból, melyekbe „belesodródott”. A passzív önszemlélet azonban lehetetlenné tette a következtetések levonását. Az abszurditás mind a mai napig folytatódik. A 2011-ben a parlamenti kétharmados többség által elfogadott Nemzeti Hitvallás megállapítja, hogy „Hazánk 1944. március tizenkilencedikén elveszített állami önrendelkezésének visszaállítást 1990. május másodikától, az első szabadon választott népképviselői megalakulásától számítjuk.” A Hitvallás szerzői úgy beszélnek a nemzeti önrendelkezésről, mint egy hitelkártyáról, melyet ha elveszítettünk, újra érvényesíteni lehet. Az „elvesztés” passzív esemény, melynek bekövetkezéséért az elvesztő nem felel.

De még nagyobb a baj, ha arra gondolunk, amit állítólag „Hazánk” 1944. március 19-e előtt elveszített. Ha az állami önrendelkezés a megadott dátum előtt teljes volt, akkor az magába foglalja a faji háborúk kirobbantása, az emberi jogokat sárba tipró törvénykezés miatt viselt felelősséget is. A Hitvallás szót sem ejt arról, a megadott dátum után ugyanaz az ember állt az állam élén, mint aki előtte, s az új kormány 10 tagjából négyen az előző kormány tagjai is voltak. (Pastor 2012) Magyarország 1944. március 19-e előtt éppúgy Németország szövetségese volt, mint maradt 1944. március 19-e után. Az államfő, Horthy Miklós nem ellenezte, hogy az önrendelkezés idején elfogadott törvények alapján zsidónak minősített magyar állampolgárokat lakóhelyük elhagyására kényszerítsék, kirabolják, gettókba gyűjtsék, majd marhavagonokba zsúfolva a Német Birodalomba szállítsák. Mint Pásztor Péter írja, „a magyar hatóságok nem egyszerűen együttműködtek, hanem teljes körű partnerek voltak a holokauszt kivitelezésében”. (Pastor 2012)

Bár a magyar nyelv szellemétől teljesen idegen a passzív igeragozás, a Hitvallás szerzői nyelvi bravúrt hajtanak végre, amikor az egyszer „elveszített” önrendelkezés „visszaálltáról” beszélnek. Miként az „elvesztés”, a „visszaállta” esetében sincs cselekvő alany. Mindkét esemény úgy meg végbe, hogy a főszereplő az eseményt csak elszenvedi, de nem alakítja. Az 1944. március 19. és 1990. május 2. közötti időszak homogenizálása az önrendelkezés elvesztése jegyében már csak azért is abszurd, mert így az a látszat keletkezik, hogy még mindig tart a második világháború, melybe 1941. június 26-án az önrendelkező magyar állam hadüzenet nélkül lépett. Nem volt fegyverszünet, nem volt békeszerződés, hiszen nem volt önrendelkező állam, melynek kormánya megkötötte volna a fegyverszünetet a győztesekkel, s aláírta volna a békeszerződést. Érvénytelen a sok-sok nemzetközi szerződés is, melyet a háborúból vesztesként kikerült magyar állam kormányai 1947 és 1990 között aláírtak. Magyarországnak felvételét kell kérnie az ENSZ-be, az UNESCO-ba, de még a Világbankba is.

A magyar faj által teremtett saját valóság legkülönlegesebb eleme a valószínűségek összekeverése, melyet már Bibó István is észrevett, s a soha el nem múló magyar politikai hisztéria egyik tünetének tartott. Szakolczai György és Szabó Róbert a bibói gondolat nemzetkaraktológiai megfogalmazását adják, amikor azt írják, hogy „a nemzet hajlik arra, hogy az elérhetetlenért harcolókat, a veszteseket, és nem az elérhető megszerzőket, a győzteseket tisztelje, az irrealitások kergetőit és nem a realitások felismerőit, és ez szoroson összefügg azzal, hogy a nemzet fél évezrede szinte folyamatosan vesztes.” (Szakolczai–Szabó, 184)

Az egyedüllét, a saját valóságba való bezártság, a meg nem értettség és a sértettség szükségszerűen vezet a külvilágban élők valóságához való alkalmazkodás zavaraihoz, ütközésekhez, melyek krízispontja a kitörés, a szabadságharc. A magyar faj szabadságharcai mindig két fronton zajlottak. Az egyik fronton a magyar faj a külső, idegen ellenséggel harcol. Külső ellenség volt már a német, a tatár, a török, az osztrák, az orosz. Geopolitikailag nézvést az ellenség hol a Nyugat, hol a Kelet. Most újabban a Nyugat. A szabadságharc másik frontja a magyar faj és az idegenszívű belső ellenség között húzódik. Ezt a hasadást írja le a „széthúzás” faji trópusa. Az idegenek és az idegenszívűek azonban összetartanak, ami az időről időre kiújuló szabadságharcok elbukását okozza. Az események menetrendjét a mindig azonos „szalmaláng” metaforájával megjelenített forgatókönyv írja le. Felkelés, harc, árulás, bukás. A bukást azonban nem követi tanulás.

Üres individualizmus

A „szalmaláng” metafora alapját az adja, hogy a magyar fajiség eredendő negativizmusa miatt kollektív lelki szervező erőként gyenge. Önszuggesztióra elég, de nagy, korformáló, tömeges érzelmek generálásához kevés. A magyar individualista összefogásra képtelen, együttműködni nem tudó fajta. A rövid ideig tartó közösségi fellángolásokat hosszú időn át tartó letargikus állapotok követik.

Hankiss Elemér már a múlt század nyolcvanas éveiben felfigyelt a magyarok „üres individualizmusára”, mely látszólag ugyanaz volt, mint az amerikai társadalomban élő emberek önközpontúsága. (Hankiss et al. 1982) Az amerikaiak esetében azonban a hiperindividualista „*Me culture*” mellett ott van a közösségi alávetettséget megkövetelő „*God culture*”, s a két pólus szélszakíthatatlan egységet képez. A szélsőséges individualizmus és az isteni (vagyis közösségi) törvénynek való alávetettség egymást ellensúlyozza. (Castells 2011, 119)

A szélsőséges individualizmus szabadságfogalma nem azonos a minden ember elidegeníthetetlen jogaként felfogott szabadsággal. A magyar individualista mindent magának kíván, s aki célja elérésében akadályozza, azt agyonveri, megmérgezi, kirabolja. Mindeközben a legcsekélyebb lelkiismeret-furdalást sem érzi. Móricz klinikai pontossággal írja le ezt az individualizmust a Barbárok c. elbeszélésében. Kemény pusztai emberek az elbeszélés szereplői. Körülöttük „a nagy ég, semmi más, mert az égen csak kerengtek a felhők, de a földön nem volt más, csak a tücskök peregtek.” Itt öl meg két juhász egy harmadikat meg a fiát egy rézzel vert szíjért. (Móricz 1927, 264)

Móricz a mintát az Alföld szilaj pásztorairól vette, akiket Győrffy István érzékletesen ír le nagykunsgai krónikájában. Ezek az „Isten nélküli emberek” a gondjaikra bízott jószággal rétségekben, lápokban éltek, törvényen kívül, számkivetetten, bitangként. Öltözetük a suba volt, melyet addig viseltek, amíg a birkaszag tartott benne. Dísz semmi nem volt rajta. Fehérneműjüket új korában juhtejjel kevert hamuba taposták, aztán szalonnával kifényesítették, hogy szép fényes, fekete, víz- és féregmentes legyen. Mosni ezért nem kellett, de úgyse volt senki, aki kimosta volna. Paradox módon ez a „rideg népség” valósággal hipnotizálta a városiakat, főként a nőket, akiket megigézett a szilaj pásztorok létéből áradó vad szabadság. Győrffy szerint a kun kaptány nem győzte tilalmazni azok „gyakorlott zsíros, büdös, csömört és ondorodást gerjesztő öltözetét, amely undok viselet a csepegésig zsíros hajjal egyetemben, nemcsak hogy bizonyos tapasztalás szerént már magában a gyermeket becstelenségre, s annál fogva minden gonoszra, ostoba pimasz kevélységre, szilajságra, puhaságra, bujaságra mintegy ingerli, de nemes nemzetünket is a pallérozottabb népek előtt megvetésbe hozza, s méltó rágalmozásokra kiteszi.” (Győrffy 1944, 97)

A szilaj pásztorok, az arzénal ölő tiszazugi asszonyok, az őket felbujtó angyalcsináló bábák a társadalmon kívül, de a társadalom látóterén belül éltek. A magyar faj magányos tereiben minden megtörténhet, s ahol minden megtörténhet, ott minden meg is történik. Ez a magyarázata a magyarok zsidók és szomszéd népek ellen vívott „faji háborúinak”.

A vesztesek „mi-tudata”

Ha egészében nézzük a magyar faji identitás mintáját, akkor azt mondhatjuk, hogy a minta maga minden nagy társadalmi csoport önszemléletének része, amelynek révén a csoport tagjai önmagukat másokkal szemben a sors kiválasztottjaiként határozzák meg. A Yale Egyetem szociológiai tanszékének megalapítója, W. G. Sumner a 19. és 20. század fordulóján

etnocentrizmusként írta le ezt a tünetcsoportot. Mint az amerikai szociológus írja, minden csoport táplálja saját büszkeségét és hiúságát, azzal kérkedik, hogy felsőbbrendű, felmagasztalja saját istenségeit, és megvetően tekint a kívülállókra. Minden csoport saját szokásait tekinti az egyedül helyénvalóknak, s ha azt látja, hogy a többi csoportok más szokásokat követnek, ez gúnyos megvetését váltja ki. (Sumner 1978, 38)

A németekhez hasonló a magyar faji identitás projektív konstrukciója, mely más bűnének rója föl a saját erénye hiányát. A saját agresszió ezáltal a másoknak tulajdonított agresszióra adott reakcióként jelenik meg, ami kiváló eszköz a bűntudat, a felelősség elhárítására, az önfelmentésre. Az már viszont a magyar jellegzetességnek tekinthető, negatív kiindulású identitás következménye, hogy az „egyedül vagyunk” etnocentrikus tudata nem a felsőbbrendűség, a büszkeség, a hiúság forrása, mint a németeknél, hanem az önsajnálát, a magárahagyottság, a kollektív szorongás táplálója. Mindezt tetézi a magyar önszemlélet passzív hangja. Bár a magyar nyelv jellegzetesen a cselekvő igeragozás paradigmája szerint alkotott mondatokat kedveli, a magyar történetek elbeszélésmódja a magyar nyelvet megerősítő szenvedő szerkezetet követi, ami lehetetlenné teszi a katarzist és annak nyomán az önmegismerést. Ebből adódik, hogy a kudarcok okaiként mindig mások, külső körülmények jelennek meg, következésképpen elmarad a tanulás, újra meg újra bekövetkezik a bukás.

Akár kórosnak is tekinthető a valószínűségi perspektívák következetes elvétése. A saját világba való bezárkózás olyan valóságot jelenít meg, melyben a kívánatosság maga alá hajtja a valószínűséget. A csoda azonban rendszeresen elmarad, a sült galamb nem repül a kitért szájba.

A magyar faj imént felsorolt abszurditásai egymást erősítve széttephetetlen kört hoznak létre. A kör kiinduló- és érkezési pontja az üres individualizmus, mely együttműködésre képtelenségében, eredendő bizalmatlanságában teremt meg a kommunalitást, megteremtve ezáltal az örök vesztesek „mi-tudatát”. Ebből a körből nem lehet kilépni.

Utóirat

A cikk megírása után került kezembe Gyurgyák János „Magyar fajvédők” c. könyve, mely az antikvárius történészekre jellemző együgyűséggel kivonatolja egyes, általa „magyar fajvédőknek” nevezett személyek írásait. A könyv kiváló segédanyag cikkem gondolatmenetének megértéséhez.

Hivatkozások

Castells, M. 2011. Communication Power. Oxford: Oxford University Press.

Csepeli Gy. – Murányi I. – Prazsák G. 2011. Új tekintélyelvűség Magyarországon. Budapest: Apeiron.

Csepeli Gy. 2012. Mi, Horthy Miklós. Mozgó Világ, 8–9. 101–114.

Gyórfy I. 1944. Szilaj pásztorok. Szemelvények a szerző „Nagykunsági pásztorok” c. művéből. Budapest: Stádium.

Hankiss E. (et al.) 1982. Kényszerpályán? A magyar társadalom értékrendjének alakulása 1930–1980 között. Budapest: MTA Szociológiai Kutató Intézet.

Kovács M. M. 2012. Törvénytől sújtva. A numerus clausus Magyarországon 1920–1945. Budapest: Napvilág.

Matolcsy Gy. 2011. Előadás a Wekerle Sándor Főiskolán (Nov. 19.)

Móricz Zs. 1931. Barbárok. In Móricz Zs. 1964. Regényei és elbeszélései. Budapest: Magyar Helikon. 263–274.

Murányi I. – Sipos F. 2012. Nemzeti radikálisok Horthy-képe. Mozgó Világ, 8–9. 137–152.

Németh L. 1928. Faj és irodalom. In A Minőség forradalma. Kisebbségben. Politikai irodalmi tanulmányok, beszédek, vitairatok. 1992. Budapest: Püski. 13–26.

Németh L. 1934. A magyar élet antinómiái. In A Minőség forradalma, 575–596.

Németh L. 1939. Kisebbségben. In A Minőség forradalma, 843–910.

Orbán V. 2012. Pusztaszeri Turul-emlékmű avató beszéd. (Szept. 29.)

Pastor, P. 2012. Review Article: Inventing Historical Myths—Deborah S. Cornelius, Hungary in World War II. Caught in the Cauldron. E-Journal of the American Hungarian Educators. vol. 5.

Snyder, T. 2010. Bloodlands. Europe between Hitler and Stalin. New York: Basic Books.

Sumner, G. W. 1978: Népszokások. Szokások, erkölcsök, viselkedésmódok szociológiai jelentősége. Budapest: Gondolat.

Tetszik

44 ember kedveli. Legyél te az első az ismerőseid közül!

Kapcsolódó írások:

1. **Csepeli György: Mi, „Horthy Miklós”** Horthy Miklós már nem vezet többé, de egykor volt vezető...
2. **Csepeli György: Politika és metafizika** Miért fontosak a jelek a politikában? Miért nem elegendők a...
3. **Csepeli György: Fej nélküli lovas** A német megszállás nyolcadik hónapjában Budapesten lakásról lakásra bujdosó Fenyő...
4. **Csepeli György : A selejt bosszúja** Csepeli György A selejt bosszúja A mentális rendszerváltás mérlege Szerb...
5. **Csepeli György: A butaság trónja** Hobbes ironikusan úgy nyilatkozott, hogy az ész olyasmi, aminek...

Cimkék: **Csepeli György**